

This is an electronic reprint of the original article. This reprint may differ from the original in pagination and typographic detail.

Please cite the original version: Palo, L. & Martikainen, S. (2018) Riskiperusteinen turvallisuusjohtaminen entistä tärkeämpää vanhustyön muutoksessa. Vanhustyö 4, 26-27.

Riskiperusteinen turvallisuusjohtaminen entistä tärkeämpää vanhustyön muutoksessa

Kotihoitopalvelujen henkilöstön sekä ikäihmisten kotona asumisen turvallisuuden varmistamiseksi tarvitaan monipuolista osaamista. Tähän haasteeseen on tarttunut Laurea-ammattikorkeakoulu, jossa opetetaan riskiperusteista turvallisuusjohtamista muun muassa tuleville sairaanhoitajille sekä lähihoitajien opettajille.

Turvallisuusjohtamisesta tukea ennaltaehkäisevään työhön

Kun kotona asuvien muistamattomien ja toimintakyvyiltään rajoittuneiden ihmisten määrä kasvaa, lisääntyy myös erilaisten onnettomuuksien riski. Iäkkäiden henkilöiden palvelutarpeiden arviointi ja tarpeisiin vastaaminen edellyttävät ennakointia ja siten monipuolista riskiperusteisen turvallisuusjohtamisen osaamista. Kotihoitopalveluorganisaatioiden tehtävänä on varmistaa, että sekä työntekijöiden työpaikka että potilaille tarjottavat palvelut laitteineen, välineineen ja tiloineen ovat turvallisia. Riskiperusteinen turvallisuusjohtaminen sekä laaja turvallisuuskäsitys luovat tälle perustan. Turvallisuutta tulee kehittää päämäärätietoisesti, jotta voidaan taata organisaatioiden lailliset toimintaedellytykset sekä suojata ihmisiä onnettomuuksilta, vahingoilta ja vaaratilanteilta. Tähän sisältyvät oleellisesti myös osallistuva työtapo ja tiedottaminen, joiden avulla henkilökunta aidosti sitoutuu turvalliseen työnteekoon. Kotihoitopalveluorganisaation johdolla on suuri merkitys: se asettaa turvallisuuspäämäärät ja tavoitteet sekä

ottaa vastuun järjestelmällisestä riskien arvioinnista. Organisaatiot vastaavat viime kädessä itse siitä, että lain vaatimukset turvalliselle toiminnalle täytetään.

Hoitotyössä turvallisuusajattelu on perinteisesti kytkeytynyt potilasturvallisuuteen, jossa tarkastelunäkökulmina ovat hoidon, lääkityksen ja laitteiden turvallisuus. Elinkeinoelämän keskusliiton turvallisuusmalli täydentää näitä näkökulmia esittämällä yhdeksän osaluuetta, joita johtamalla voidaan saavuttaa organisaation toiminnan jatkuvuus, turvallisuus ja vaatimusten mukainen taso. Esimerkiksi tietoturvallisuus, henkilöstöturvallisuus sekä väärinkäytösten ja poikkeamien hallinta koskevat myös kotihoitopalvelujen tarjoajia. Kokonaisvaltainen turvallisuusjohtaminen tarkoittaa juuri kaikkien turvallisuuden osa-alueiden johtamista.

Kotihoidon riskit työntekijän ja iäkkään henkilön näkökulmista

Väestön ikääntyessä ja kotihoidon lisääntyessä on tärkeää ennakoida syitä, jotka voivat johtaa työntekijän altistumiseen vaaraan iäkkään henkilön ko-

dissa. Samoin tulee ennakoida, millaisten syiden vuoksi iäkäs, toimintakyvyltään rajoittunut henkilö voisi joutua kodissaan onnettomuuteen. Laurea-ammattikorkeakoulun sote-alan opiskelijat ovat työelämän asiantuntijoiden kanssa tunnistanee vanhustyön riskejä aidoissa kotihoidon kohteissa sekä työntekijän että ikäihmisen näkökulmista. Riskienarvioinnin perusteella tilojen ja sisustuksen osalta merkittäviksi tekijöiksi asukkaan kannalta nousivat paloturvallisuus sekä kaatuminen. Paloturvallisuuden riskejä voidaan pienentää tarkistamalla, että henkilön kotona on toimiva palovaroitin, käytössä on liesivahti ja liedessä on aikalukitus sekä varmistamalla, ettei levyjen päällä tai uunissa säilytetä tavaroita. Kotona tarvitaan myös jokin alkusammutusväline, kuten sammutuspeite. Myös pelastusteiden esteettömyyteen kotona on kiinnitettävä huomiota. Kaatumisen estämiseksi voi olla tarpeen vähentää kalusteita sekä sijoittaa usein käytettäviä tavaroita matalalle ja helposti tavoitettaviin paikkoihin. Kynnysten poistaminen, räsymattojen korvaaminen kumipohjaisilla matoilla tai niiden poistaminen sekä

sisäkenkien tai liukuestesukkien käyttäminen vähentävät kaatumisia. Pesutilassa kaatumista estävät suihkutuoli, tukikaiteet ja lattian liukuesteet. Turvallisuutta paransivat myös valaistuksen lisääminen ja yövalon käyttäminen. Turvallisuutta lisäävien muutosten toteuttamiseen tarvitaan usein omaisten apua.

Yksintyöskentely voi vaarantaa työturvallisuutta

Asiakkaan kotona työskentelevä altistuu yksintyöskentelyn riskeille, jotka voivat vaarantaa työturvallisuutta. Riskit liittyvät ergonomiaan, fysikaalisiin, kemiallisiin ja biologisiin tekijöihin sekä henkiseen hyvinvointiin. Opiskelijat tunnustivat kotihoidon työntekijän riskeiksi muun muassa ahtaan työskentely-ympäristön, kiireen, aggressiivisesti käyttäytyvän asiakkaan, omaisten tai läheisten uhkaavan käytöksen sekä hätätilanteessa avun saannin hitauden.

Riskienarviointia pienryhmässä.

Jos on tiedossa, että asiakas tai omaiset saattavat käyttäytyä aggressiivisesti, käynnit pyritään tekemään työparina. Jos tämä ei ole mahdollista, hoitajan on suunniteltava perääntymistä ja

nopeaa poistumista vaaratilanteesta ennen jokaiseen työtilanteeseen ryhtymistä. Tärkeää on myös kertoa esimiehelle aggressiivisesti käyttäytyvästä asiakkaasta tai omaisesta. ♥

Kuva: Titta Lindström

Vaikuttavaa ryhmätoimintaa iäkkäille pariskunnille, joiden elämää muistisairaus koskettaa

OMAHOITOVALMENNUS-ryhmänohjaajakoulutus

Keväällä 2019 koulutuksia järjestetään Oulussa ja Seinäjoella.

Koulutus sisältää viisi lähiopetuspäivää ja tuetun Omahoitovalmennus-ryhmän ohjaamisen pari- ja tiimityöskentelynä. Koulutus maksaa ammattilaisille 100 € ja on vapaaehtoisille maksuton. Hinta sisältää materiaalit ja ruokailut.

Hae koulutukseen 30.11. mennessä!

Lisätietoja: www.vtkl.fi/omahoitovalmennus

Vanhustyön keskusliitto
CENTRALFÖRBUNDET FÖR DE GAMLAS VÄL RY

